

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

TÜRK DIŞ POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ (6. Ünite1. Kazanım)

TÜRK DIŞ POLİTİKASI:

Dış Politikanın Amacı: Lozan'da elde edilen kazanımları korumak ve çözümlenemeyen sorunları çözüme kavuşturmaktır.

ATATÜRK'ÜN DIŞ POLİTİKASINDAKİ TEMEL İLKELERİ

- Akılcı ve gerçekçi olmak
- Yapıcı ve barışçı davranmak
- Bağımsızlığımıza ve sınırlarımıza saygı duyan devletlerle iyi ilişkiler kurmak
- Diğer devletlerin iç işlerine karışmamak, kendi içişlerimize karışılmasına da fırsat vermemek
- Devletlerarası sorunları hukuka dayalı barışçı yollardan çözmek
- Dış politikanın iç teşkilata uygun olmasını sağlamak
- Milletın hayatı tehlikede olmadıkça savaşa girmemek
- Millî sınırlarımız içinde her şeyden önce kendi kuvvetimize dayanarak varlığımızı sürdürmek

DIŞ POLİTİKADA YAŞANAN GELİŞMELER (6. Ünite 2. Kazanım)

TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA YAŞANAN GELİŞMELER ve SONUÇLARI

1- Lozan Antlaşması sonrası gelişmeler: Bu antlaşma ile “**kapitülasyonlar**” ve “**Düÿûn-u Umûmiye Teşkilatı**” **kaldırılmış**, böylece hem yabancı devletlerin Türkiye'nin iç işlerine karışmalarının önüne geçilmiş hem de “**ekonomik bağımsızlık**” yolunda önemli bir adım atılmıştır. Tüm bunlar, Türkiye'yi “**tam bağımsız bir dış politika takip etme**” imkânına kavuşturmuştur.

Lozan Antlaşması'nda, Osmanlı Devleti'nden kalan azınlık ve dış borçlar sorunu gibi birçok sorun çözüme kavuşturulmuştur. Bu durum Türkiye'nin yabancı devletlerle karşılıklı iyi ilişkiler geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Yabancı okullar sorunu, Musul sorunu, Nüfus Mübadelesi sorunu ve Dış Borçlar sorunu Lozan Antlaşmasında çözülemeyen konulardır.

2- Yabancı Okullar Sorunu: 3 Mart 1924 Tevhidi Tedrisat Kanunu ile yabancı okullar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlandı. 1925'te çıkarılan genelgeyle “Türkçe, Tarih ve Coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulmasına karar verildi. Türk kanun ve yönetmeliklerine uymayanlar kapatıldı.

3- Musul Sorunu: Lozan'da Musul sorunu **çözülememiş**, daha sonra Türkiye-İngiltere arasında yapılacak ikili görüşmelerde çözülmesi kararlaştırılmıştır. 9 ay içinde anlaşma sağlanacak, sağlanamazsa Milletler Cemiyeti'ne gidecekti. Sorun çözülemeyince Milletler Cemiyetine götürüldü. Cemiyet, Musul'u İngiliz mandasındaki Irak'a verdi. Savaş yoluyla alınacakken, “**Şeyh Said İsyanı**”nın çıkmasıyla Türkiye, İngiltere ile anlaşmak zorunda kaldı.

5 Temmuz 1926 Ankara Antlaşması ile Musul Irak'a bırakılarak Türkiye-Irak sınırı çizildi. Irak petrolünün % 10'u 25 yıl süreyle Türkiye'ye bırakıldı. Türkiye 500.000 İngiliz sterlini alarak haklarından vazgeçti.

4- Nüfus Mübadelesi (değişimi): 10 Haziran 1930 yılında Yunanistan'la yapılan antlaşmaya göre: İstanbul'daki Rumlar, ve Batı Trakya'daki Türkler hariç, nüfus değişimi yapıldı.

5- Milletler Cemiyeti'ne Katılma: Atatürk davet edilirse Milletler Cemiyeti'ne katılabileceğini belirtmiştir. Türkiye, İspanya'nın önerisi, Yunanistan'ın desteğiyle 18 Temmuz 1932 Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.

6- Balkan Antantı: İkinci Dünya Savaşı öncesi **Almanya ve İtalya'nın** yayılmacı politikası sebebiyle, Balkan devletleri ile imzalandı. (9 Şubat 1934)

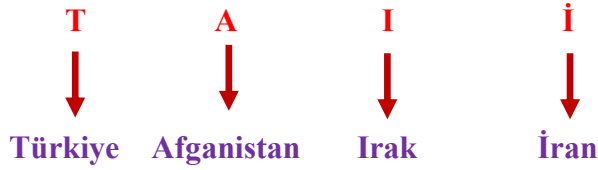
T a Y Y a R e Tayyare olarak kodlayabiliriz.

↓ ↓ ↓ ↓

Türkiye Yunanistan Yugoslavya Romanya

7- Montrö Boğazlar Sözleşmesi: 20 Temmuz 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalandı. Bu sözleşmeyle **Uluslararası Boğazlar Komisyonu kaldırılarak boğazların yönetimi Türkiye'ye verildi.** Ticaret gemilerinin geçişi serbest bırakıldı. Savaş gemilerine sınırlamalar getirildi.

8- Sadabat Paktı: 8 Temmuz 1937'de İtalya'nın Habeşistanı işgal etmesi ve Ortadoğu'ya yayılması sebebiyle imzalandı.

ATATÜRK DÖNEMİ DIŞİŞLERİ BAKANI: TEVFİK RÜŞTÜ ARAS (1883-1972)

1883'te Çanakkale'de doğdu. Eğitimine İzmir'de başlayıp Üsküp ve İstanbul'da devam etti. Beyrut Tıbbiye Mektebinden mezun oldu. Bir süre İzmir'de Sedat ve İttihat gazeteleri başyazarlığını yaptı. Sağlık alanında çeşitli görevler üstlendi. 1920-1923 yılları arasında Mecliste, Mentеше milletvekilliği yaptı. 1923'te Türkiye-Yunanistan Mübadele Komisyonu Başkanlığı yaptı. 1923'te Sağlık Bakanı oldu. 1925'ten 1938'e kadar Dışışleri Bakanlığı yaptı. 1938'de Bakanlar Kurulunun istifası üzerine Dışışleri Bakanlığından ayrıldı. 1939'da Londra Büyükelçisi oldu. 1942 yılı Şubat ayında emekliye ayrıldı. Kırmızı-Yeşil İstiklal Madalyası vardır.

MİSAKIMİLLÎ'NİN SON ZAFERİ: HATAY (6. Ünite 3. Kazanım)

9- Hatay Sorunu ve Hatay'ın Anavatana Katılması: Lozan Barış Antlaşması'na göre: Hatay'da Fransız mandasına bağlı özel bir yönetim kurulmuştur.

Mustafa Kemal Adana gezisinde: **“Kırk asırlık Türk yurdu, düşman elinde kalamaz.”** diyerek Hatay'ın ülkemizde katılmasını istiyordu.

Hatay'da, içişlerinde serbest, dış işlerinde Suriye'ye bağlı bir devlet kuruldu. Daha sonra Hatay'da bağımsız cumhuriyet kuruldu. Cumhurbaşkanlığına Tayfur Sökmen getirildi.

Atatürk Hatay'ın anavatana katılması için çalışmış ancak Hatay'ın anavatana katıldığını görememiştir. Sağlığında çözümünü göremediği tek sorun Hatay sorunudur.

29 Haziran 1939'da Hatay Meclisi oy birliği ile Türkiye'ye katılma kararı alarak anavatana katılmıştır.

**DIĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>